

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 1998 - 1999

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΚΑΘΑΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
ΜΙΓΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1998

1. Να υπολογισθούν τα ολοκληρώματα

$$\int_C e^{e^{\frac{1}{z}}} dz, \quad \int_C \frac{z^2 + z - 2}{z^2(z-1)} dz$$

όπου C ο κύκλος $|z| = 2$ με θετική φορά.

2. Έστω $f(z)$ αναλυτική στο χωρίο $\{|z| < 2\}$ και έστω C ο μοναδιαίος κύκλος. Με υποθέσεις ότι η f δεν έχει ρίζες πάνω στο κύκλο C και

$$\frac{1}{2\pi i} \int_C \frac{f'(z)}{f(z)} dz = 2,$$

$$\frac{1}{2\pi i} \int_C z \frac{f'(z)}{f(z)} dz = 0,$$

$$\frac{1}{2\pi i} \int_C z^2 \frac{f'(z)}{f(z)} dz = \frac{1}{2},$$

να βρεθούν οι ρίζες της f στο εσωτερικό του C .

3. Έστω $f(z)$ ακέραια αναλυτική συνάρτηση τέτοια ώστε $|f(z)| < 3 |z|^2$, για όλα τα z με $|z| > 1$. Δείξτε ότι η f είναι πολυώνυμο. 4. Έστω f αναλυτική για

$|z| < 2$. Δείξτε ότι

$$\frac{2}{\pi} \int_0^{2\pi} f(e^{it}) \cos^2 \frac{t}{2} dt = 2f(0) + f'(0).$$

5. i) Υπάρχει αναλυτική συνάρτηση f από $D = \{z : |z| < 1\}$ στον εαυτό του, με $f(\frac{1}{2}) = \frac{3}{4}$ και $f'(\frac{1}{2}) = \frac{2}{3}$;

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
 ΚΑΘΑΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
 ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1998

1. Αν η φραγμένη συνάρτηση $f(x)$ είναι ολοχληρώσιμη στο $[a, b]$ να δειχθεί ότι

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_a^b f(x) \sin nx dx = 0 ,$$

και

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_a^b |f(x)| |\sin nx| dx = \frac{2}{\pi} \int_a^b |f(x)| dx .$$

2. Η f ορίζεται στο $[0, 1]$ έτσι ώστε

$$f(x) = x^2$$

για κάθε x ρητό στο $[0, 1]$.

Επίσης για κάθε ρητό x στο $[0, 1]$, και για κάθε άρρητο y στο $[0, 1]$ ισχύει

$$(x - y)(f(x) - f(y)) > 0 .$$

Δείξτε ότι

(i) Η f είναι αύξουσα στο $[0, 1]$.

(ii) $f(x) = x^2$, $\forall x \in [0, 1]$.

3. Έστω

$$\lambda_f(\alpha) = m\{x \in \mathbb{R}^n : |f(x)| > \alpha\} .$$

Να δείξετε ότι

$$\|f\|_{L^p}^p = p \int_0^\infty \alpha^{p-1} \lambda_f(\alpha) d\alpha .$$

4. Έστω $C[-1, 1]$ ο χώρος των συνεχών πραγματικών συναρτήσεων στο $[-1, 1]$

και

$$M = \{f \in C[-1, 1] : \int_{-1}^1 f(x) x^{2n} dx = 0, n = 0, 1, 2, \dots\}$$

4.

$$\int_a^b |K_n(x, t)| dx < M \quad \forall t \in [a, b].$$

Εάν $f \in L_1([a, b])$ ορίζουμε την ακόλουθα

$$f_n(x) = \int_a^b K_n(x, t) f(t) dt.$$

Να αποδείξετε τα ακόλουθα:

α) Εάν η f είναι συνεχής στο $[a, b]$ τότε

$$\lim_{n \rightarrow \infty} f_n(x) = f(x)$$

ομοιόμορφα ως προς $x \in [a, b]$.

β) Γιά κάθε $f \in L_1([a, b])$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \|f - f_n\|_{L_1} = 0.$$

8 Για κάθε μια από τις ακόλουθες προτάσεις δώστε απόδειξη ή αντιπαράδειγμα:

1. Αν $f \in L^1(\mathbb{R})$ τότε $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0$.
2. Κάθε χλειστό σύνολο με μέτρο Lebesgue 0 είναι πουθενά πυκνό.
3. Αν $f_n \rightarrow f$ στο L_1 τότε $f_n \rightarrow f$ σ. π.
4. Κάθε συνάρτηση που είναι ολοχληρώσιμη χατά Lebesgue είναι ολοχληρώσιμη και χατά Riemann.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
 ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΥΣ
 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1999

1. Έστω

$$A = \{(x, y) : x^2 - y^2 = 1, x, y \geq 0\}$$

και

$$B = \{(x, y) : y = x, x, y \geq 0\}.$$

Έστω $f(x, y)$ συνεχής συνάρτηση στο $\mathbb{R}^2$ τέτοια ώστε

- (i) Όταν $(x, y) \rightarrow \infty$ στο A , $f(x, y) \rightarrow L < \infty$,
- (ii) Όταν $(x, y) \rightarrow \infty$ στο B , $f(x, y) \rightarrow M < \infty$. Πρέπει κατ ανάγκη $L = M$; Να δικαιολογηθεί η απάντηση.

2. (i) Να αποδειχθεί ότι το σύνολο των ρητών αριθμών είναι F_σ αλλά δέν είναι G_δ σύνολο.

(ii) Αν $P \subset [0, 1]$ και το P είναι χλειστό, πουθενά πυκνό στο $[0, 1]$ και $m(P) > 0$ τότε για κάθε διάστημα I , όπου $I \subset [0, 1]$, ισχύει $m(P \cap I) < l(I)$.

3. Να εξετασθεί ως προς τη σύγχλιση και την απόλυτη σύγχλιση το ολοκλήρωμα Riemann

$$\int_0^{+\infty} \frac{\sin x}{x} dx.$$

Να εξετασθεί αν υπάρχει το ολοκλήρωμα Lebesgue

$$\int_{[0, +\infty]} \frac{\sin x}{x} dm.$$

4. Δείξτε ότι

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_a^{+\infty} \frac{n^2 x e^{-n^2 \bar{x}^2}}{1+x^2} dx = 0$$

για κάθε $a > 0$. Ισχύει η ισότητα αυτή όταν $a = 0$;

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
 ΚΑΘΑΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
 ΑΛΓΕΒΡΑ
 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1999

1. (i) Έστω ότι G είναι κυκλική ομάδα πεπερασμένης τάξης και ότι n διαιρεί $|G|$. Άν

$$H = \{g \in G \mid g^n = 1\},$$

να δείξετε ότι η H είναι κυκλική υποομάδα της G τάξης n .

(ii) Άν K είναι υποομάδα της $(C - \{0\}, \cdot)$, να δείξετε ότι η K είναι κυκλική.

2. Να βρείτε τον αριθμό των στοιχείων της S_5 που έχουν τάξη 5 και να δείξετε ότι υπάρχει υποομάδα N της S_5 με $[S_5 : N] = 6$.

Άν $g \in S_5$, να δείξετε ότι $N(g(123)) \neq Ng$.

3. Για χάθε $a \in Q(\sqrt{2})$, όπου $a = a_0 + a_1\sqrt{2}$, ($a_0, a_1 \in Q$) θέτουμε $\|a\| = |a_0^2 - 2a_1^2|$. Να δείξετε τα πιο χάτω:

(i) Για χάθε $z \in Q(\sqrt{2})$, υπάρχει $q \in Z[\sqrt{2}]$ τ.ω. $\|z - q\| < 1$.

(ii) $Z[\sqrt{2}]$ είναι Ευχλείδεια περιοχή.

4. (i) Δείξτε ότι χάθε ομάδα τάξης p^2 , όπου p πρώτος, είναι αβελιανή.

(ii) Να ταξινομηθούν όλες οι ομάδες τάξης 77. Το ίδιο για τις ομάδες τάξης 45.

5. (i) Να κατασκευασθεί πεπερασμένο σώμα με 9 στοιχεία.

(ii) Έστω F πεπερασμένο σώμα. Δείξτε ότι χάθε στοιχείο του F είναι άθροισμα δύο τετραγώνων.

6. Έστω R το σύνολο των 2×2 πινάκων της μορφής

$$\begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix}.$$

όπου a, b ανοίχουν σε σώμα F . Δείξτε ότι R είναι αντιμεταθετικός δακτύλιος με μοναδιαίο στοιχείο. Για ποια από τα ακόλουθα σώματα είναι το R σώμα; $F = Q, C, Z_5, Z_7$.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΚΑΘΑΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
ΜΙΓΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1999

1. Δείξτε ότι η $f(z) = \tan z$ είναι αναλυτική στο $\mathbb{C}$ εκτός από απλούς πόλους στα σημεία $a_n = \frac{\pi}{2} + n\pi \quad n \in \mathbb{Z}$. Να υπολογιστεί $\operatorname{Res}_{a_n} f(z)$. Να βρεθεί η σειρά Taylor της $f(z)$ σε μιά περιοχή του 0 (4-5 όροι είναι αρχετοί). Ποιά είναι η ακτίνα σύγχλισης της σειράς;

2. i) Να βρεθεί ακέραια αναλυτική συνάρτηση f τέτοια ώστε $f(n+in) = 0$ για κάθε ακέραιο n .

ii) Δείξτε ότι

$$\frac{\pi}{2} = \prod_{n=1}^{\infty} \frac{(2n)^2}{(2n-1)(2n+1)}$$

3. i) Διατυπώστε (χωρίς απόδειξη) τα θεωρήματα Liouville, Rouche, ανοικτής απεικόνισης και την αρχή του μέγιστου μέτρου. Χρησιμοποιώντας ένα από τα θεωρήματα να αποδείξετε το Θεμελιώδες Θεώρημα της Άλγεβρας.

ii) Έστω $0 < r < 1$. Δείξτε ότι το πολυώνυμο

$$p(z) = 1 + 2z + 3z^2 + \dots + nz^{n-1}$$

δεν έχει ρίζες στον δίσκο $|z| < r$; όταν το n είναι αρχετά μεγάλο.

4. Έστω f ακέραια αναλυτική. Να υπολογισθεί το ολοκλήρωμα

$$\int_{\gamma} \frac{f(z)}{(z-a)(z-b)} dz,$$

όπου γ ο κύκλος $|z| = r$ και a, b στο εσωτερικό του κύκλου. Χρησιμοποιώντας το αποτέλεσμα να αποδείξετε το θεώρημα του Liouville.

5. i) Έστω $A = \{z : 0 < \operatorname{Im} z < 1\}$ και $B = \{z : 0 < \arg z < \frac{\pi}{3}\}$. Να βρεθεί σύμμορφη απεικόνιση του A στο B .

ii) Έστω $A = \{z : \operatorname{Im} z > 0\}$ και $B = \{z : |z| > 1\}$. Να βρεθεί η εικόνα του χωρίου $A \cap B$ μέσω της συνάρτησης $f(z) = z + \frac{1}{z}$.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΚΑΘΑΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1999

1. Έστω

$$A = \{(x, y) : x^2 - y^2 = 1, x, y \geq 0\}$$

και

$$B = \{(x, y) : y = x, x, y \geq 0\}.$$

Έστω $f(x, y)$ συνεχής συνάρτηση στο $\mathbb{R}^2$ τέτοια ώστε

- (i) Όταν $(x, y) \rightarrow \infty$ στο A , $f(x, y) \rightarrow L < \infty$,
- (ii) Όταν $(x, y) \rightarrow \infty$ στο B , $f(x, y) \rightarrow M < \infty$. Πρέπει κατ ανάγκη $L = M$;
Να δικαιολογηθεί η απάντηση.

2. (i) Να αποδειχθεί ότι το σύνολο των ρητών αριθμών είναι F_σ αλλά δέν είναι G_δ σύνολο.

- (ii) Αν $P \subset [0, 1]$ και το P είναι χλειστό, πουθενά πυκνό στο $[0, 1]$ και $m(P) > 0$ τότε για κάθε διάστημα I , όπου $I \subset [0, 1]$, ισχύει $m(P \cap I) < l(I)$.

3. Να εξετασθεί ως προς τη σύγχλιση και την απόλυτη σύγχλιση το ολοχλήρωμα Riemann

$$\int_0^{+\infty} \frac{\sin x}{x} dx.$$

Να εξετασθεί αν υπάρχει το ολοχλήρωμα Lebesgue

$$\int_{[0, +\infty]} \frac{\sin x}{x} dm.$$

4. Δείξτε ότι

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_a^{+\infty} \frac{n^2 x e^{-n^2 x^2}}{1+x^2} dx = 0$$

για κάθε $a > 0$. Ισχύει η ισότητα αυτή όταν $a = 0$;

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
 ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
 ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1999

1. (i) Να αποδείξετε ότι

$$(l_1)' = l_\infty .$$

(ii) Να εξετάσετε εάν

$$(l_\infty)' = l_1 .$$

2. Έστω $T : l_2 \rightarrow \mathbb{R}$ η γραμμική απεικόνιση που ορίζεται από τη σχέση

$$T(x_n) = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{x_n}{3^n} .$$

Να αποδείξετε ότι $T \in (l_2)'$ και να βρείτε τη στάθμη της $\|T\|_{(l_2)'}.$

3. Έστω $H = L_2(-1, 1)$ ο χώρος των πραγματικών συναρτήσεων εφοδιασμένος με τη στάθμη

$$\|f\|_H = \left(\int_{-1}^1 |f(x)|^2 dx \right)^{\frac{1}{2}} ,$$

και M ο υπόχωρος του H που αποτελείται από δλες τις άρτιες συναρτήσεις στο $(-1, 1)$. Δηλαδή, $f \in M$ αν και μόνο αν $f(x) = f(-x)$ για κάθε x στο $(-1, 1)$.

1. Να απόδειξετε ότι ο M είναι κλειστός υπόχωρος του H .

2. Να βρείτε το ορθογώνιο συμπλήρωμα του M στο H .

3. Εάν $f \in H$ να βρείτε την προβολή της f στο M .

4. Έστω X ένας γραμμικός σταθμητός χώρος και $\{x_n\}$ μια ακολουθία του X . Λέμε ότι η $\{x_n\}$ συγκλίνει ασθενώς στο $x \in X$ εάν για κάθε $f \in X'$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} f(x_n) = f(x)$$

και το συμβολίζουμε με $x_n \rightarrow x$ (a).

Να αποδείτε τα ακόλουθα:

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

Γενική Μεταπτυχιακή Εξέταση Εαρινού Εξαμήνου 1998-99 στην
Αριθμητική Ανάλυση

Σάββατο, 30 Ιανουαρίου 1999

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑ 1ο

(Mov. 20)

- (a) Ο τελεστής A απεικονίζει τον πλήρη μετρικό χώρο (X, d) στον εαυτό του και ικανοποιεί,

$$d(Ax, Ay) \leq \alpha d(x, y), \quad \forall x, y \in X,$$

για κάποια σταθερά α , με $0 \leq \alpha < 1$. Δείξτε ότι η εξίσωση $x = Ax$ έχει μοναδική λύση στο χώρο X . Αν ο τελεστής $T : X \rightarrow X$, είναι τέτοιος ώστε $T^k = A$, για κάποιο θετικό ακέραιο k , δείξτε ότι η εξίσωση $y = Ty$ έχει μοναδική λύση στο χώρο X .

- (b) Ο τελεστής B ορίζεται για συνεχείς συναρτήσεις $x \in C[0, 1]$ από την σχέση

$$[Bx](s) = \int_0^s K(s, t)x(t)dt + f(s), \quad s \in [0, 1],$$

όπου K είναι συνάρτηση δύο μεταβλητών, συνεχής στο $[0, 1] \times [0, 1]$ και $f \in C[0, 1]$. Δείξτε ότι υπάρχει μοναδική συνάρτηση $x \in C[0, 1]$, τέτοια $x = Bx$ και υποδείξτε τρόπο με τον οποίο μπορούμε να την προσεγγίσουμε.

ΘΕΜΑ 2ο

(Mov. 20)

Εστω $M \in \mathbb{R}^{n,n}$, $d \in \mathbb{R}^n$ και θεωρήστε την επαναληπτική μέθοδο που περιγράφεται από την εξίσωση

$$x^{(k+1)} = Mx^{(k)} + d, \quad k = 0, 1, \dots, \quad (1)$$

όπου $x^{(0)} \in \mathbb{R}^n$ αυθαίρετο αρχικό διάνυσμα.

- (a) Δείξτε ότι η ακολουθία διανυσμάτων $\{x^{(k)}\}_{k=0}^{\infty}$ συγκλίνει στην μοναδική λύση της εξίσωσης

$$x = Mx + d,$$

αν και μόνο αν $\rho(M) < 1$.

- (b) Δείξτε ότι

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \|M^k\|^{1/k} = \rho(M),$$

για κάθε εξαρτώμενη στάθμη πίνακα και στη συνέχεια περιγράψτε, εν' συντομία, τα σχετικά με την ταχύτητα σύγκλισης της επαναληπτικής μεθόδου (1).

- (c) Υποθέστε ότι ο πίνακας M είναι τέτοιος ώστε $\rho(M) = 0$. Τι αποτέλεσμα έχει αυτή η υπόθεση στην σύγκλιση της επαναληπτικής μεθόδου (1); (Αιτιολογήστε τα συμπεράσματά σας.)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

**ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ**

**30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1999
10:00-13:00**

ΑΣΚΗΣΗ 1

Εστω (X, Y) τυχαίο σημείο στο επίπεδο και έστω $D = \sqrt{X^2 + Y^2}$ η απόσταση του (X, Y) από το σημείο τομής των αξόνων. Υποθέτουμε ότι η παράμετρος που μας ενδιαφέρει είναι η

$$\vartheta = P(D > d_o),$$

όπου $d_o > 0$ είναι καθορισμένο. Υποθέτουμε ότι οι X, Y είναι ανεξάρτητες και ακολουθούν την $N(0, \sigma^2)$ με σ^2 άγνωστο.

(α) Να δειχθεί ότι $\vartheta = \exp\left(-\frac{d_o^2}{2\sigma^2}\right)$.

(β) Υποθέτουμε ότι έχουμε τυχαίο δείγμα $(X_1, Y_1), \dots, (X_n, Y_n)$ από τέτοια σημεία με αποστάσεις $D_1, \dots, D_n$.

(i) Να δοθεί αμερόληπτη εκτιμήτρια της ϑ η οποία να είναι συνεπής. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

(ii) Να υπολογισθεί η εκτιμήτρια μέγιστης πιθανοφάνειας της ϑ .

(iii) Εξηγήστε πως θα βρείτε την αμερόληπτη εκτιμήτρια ομοιόμορφα ελάχιστης διασποράς.

Υπόδειξη: Η κατανομή X_k^2 είναι η $G\left(\frac{1}{2}k, \frac{1}{2}\right)$ και η $G(1, \lambda)$ η εκθετική με παράμετρο λ .

ΑΣΚΗΣΗ 3

Εστω $X_1, \dots, X_n$ τυχαίο δείγμα με πυκνότητα

$$f(x, \vartheta) = \vartheta(\vartheta+1)(1-x)x^{\vartheta-1} \quad 0 < x < 1, \quad \vartheta > 0.$$

(α) Να εξετασθεί αν η f ανήκει στην εκθετική οικογένεια.

(β) Να βρεθεί ελάχιστη επαρκής στατιστική συνάρτηση για την ϑ .

(γ) Εστω $\delta(X_1, X_2, \dots, X_n) = \frac{2\bar{X}}{1-\bar{X}}$ η εκτιμήτρια της ϑ με τη μέθοδο των ροπών.

Να εξετασθεί η δ ως προς τη συνέπεια.

(δ) Να βρεθεί η ασυμπτωτική κατανομή της δ .

(ε) Να δειχθεί ότι η δ δεν είναι αποτελεσματική.

(στ) Εστω ότι $n=1$. Για συγκεκριμένο μέγεθος $\alpha \in (0,1)$ να βρεθεί ο ισχυρότατος έλεγχος για τις υποθέσεις

$$H_0: \vartheta = 1 \text{ vs. } H_1: \vartheta = 2.$$

(ζ) Για τα δεδομένα του (στ) να βρεθεί ανάμεσα στους ελέγχους λόγου πιθανοφανειών εκείνος που ελαχιστοποιεί το άθροισμα των πιθανοτήτων σφάλματος τύπου I και σφάλματος τύπου II.

ΑΣΚΗΣΗ 5

Εστω $U = \{\Delta : \Delta \text{ αμερόληπτη εκτιμήτρια για την } \vartheta \in \Theta, E_\vartheta(\Delta^2) < \infty, \forall \vartheta\}$ και $U_0 = \{S : E_\vartheta(S) = 0, E_\vartheta(S^2) < \infty, \forall \vartheta \in \Theta\}$. Υποθέτουμε ότι η οικογένεια U είναι μή κενή.

(a) Να δειχθεί όπι η $\Delta \in U$ είναι A.E.O.E.Δ. αν και μόνο αν

$$E_\theta(S\Delta) = 0 \quad \forall \vartheta \in \Theta \quad \text{and} \quad \forall S \in U_0.$$

(β) Να δειχθεί ότι υπάρχει το πολύ μια $A.E.O.E.\Delta.$ της 9.

(γ) Εστω $\{\Delta_n\}$ ακολουθία A.E.O.E.Δ και Δ στατιστική συνάρτηση με $E_\theta(\Delta^2) < \infty$ ώστε $\lim_{n \rightarrow \infty} E_\theta(\Delta_n - \Delta)^2 = 0, \quad \forall \theta \in \Theta$. Να δειχθεί ότι η Δ είναι επίσης A.E.O.E.Δ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

**ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ**

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΥΣ

**18 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1999
0900-1200**

Ασκηση 1

- (ι) Να δείξετε ότι το $Q = \text{ρητοί}$ έχει μέτρο Lebesgue μηδέν.
- (ii) Εστω $1 > \varepsilon > 0$. Να κατασκευάσετε ένα κλειστό, πουθενά πυκνό υποσύνολο A του $[0,1]$ που να έχει μέτρο Lebesgue $> 1 - \varepsilon$. Υπάρχει μετρήσιμο υποσύνολο A του $[0,1]$ πρώτης κατηγορίας με $m(A) = 1$;

Ασκηση 3

Εστω $\mu(X) = 1$ και f, g μετρήσιμες συναρτήσεις στο X τ.ω. $f(x) > 0, g(x) > 0$ και $f(x)g(x) \geq 1, \forall x \in X$.

Δείξτε ότι

$$\int_X f d\mu \cdot \int_X g d\mu \geq 1.$$

5. Να υπολογισθούν τα ολοχληρώματα:

$$\int_0^\infty \frac{\cos x \, dx}{x^2 + 1}$$

και

$$\int_0^{2\pi} \sin^{2n} \theta \, d\theta.$$

7. Έστω G το χωρίο που βρίσκεται μέσα στο κύριο $|z| = 2$ και έξω από το κύριο $|z - 1| = 1$. Έστω $D = \{z : |z| < 1\}$. Να βρεθεί σύμμορφη απεικόνιση του G στο D .

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

**ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ**

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

**18 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1999
0900-1200**

Ασκηση 1

- (i) Να δείξετε ότι το $Q = \rho\text{ητοί}$ έχει μέτρο Lebesgue μηδέν.
- (ii) Εστω $1 > \varepsilon > 0$. Να κατασκευάσετε ένα κλειστό, πουθενά πυκνό υποσύνολο A του $[0,1]$ που να έχει μέτρο Lebesgue $> 1 - \varepsilon$. Υπάρχει μετρήσιμο υποσύνολο A του $[0,1]$ πρώτης κατηγορίας με $m(A) = 1$;

Ασκηση 3

Εστω $\mu(X) = 1$ και f, g μετρήσιμες συναρτήσεις στο X τ.ω. $f(x) > 0, g(x) > 0$ και $f(x)g(x) \geq 1, \forall x \in X$.

Δείξτε ότι

$$\int_X f d\mu \cdot \int_X g d\mu \geq 1.$$

Ασκηση 5

Να εξετασθεί αν το ολοκλήρωμα Lebesgue

$$\int_{[0,+\infty)} \left(\frac{\sin x}{x} \right)^2 dm(x)$$

υπάρχει. Σε περίπτωση που υπάρχει, να υπολογισθεί.

Ασκηση 7

Αν η f είναι απόλυτα συνεχής στο $[a, b]$ τότε η f είναι φραγμένης κύμανσης στο $[a, b]$. Ισχύει το αντίστροφο;

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

**ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ**

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΘΕΩΡΙΑ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΩΝ

**18 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1999
0900-1200**

- (1) Εστω X μη αρνητική τυχαία μεταβλητή και g μη αρνητική αύξουσα συνάρτηση ορισμένη στο $[0, \infty)$, τέτοια ώστε $0 < E[g(X)] < \infty$. Εστω $M \leq \infty$ τέτοιο ώστε $P[X \leq M] = 1$.

- (α) Να δειχθεί ότι για κάθε $a > 0$

$$\frac{E[g(X)] - g(a)}{g(M)} \leq P[X \geq a] \leq \frac{E[g(X)]}{g(a)} \quad (*)$$

όπου $g(\infty) = \lim_{x \rightarrow \infty} g(x)$.

- (β) Να διατυπωθεί η $(*)$ στην ειδική περίπτωση όπου $g(x) = \exp\{tx\}$, $t > 0$.

- (γ) Να δειχθεί ότι αν $r > 0$ τότε $g(x) = \frac{x^r}{1+x^r}$, $x \geq 0$ πληροί τις συνθήκες του (α).

Μετά με τη βοήθεια της $(*)$ να δειχθεί ότι $Y_n \xrightarrow{P} Y$ αν και μόνο αν

$$\lim_{n \rightarrow \infty} E \left[\frac{|Y_n - Y|^r}{1 + |Y_n - Y|^r} \right] = 0.$$

- (3) Εστω $\{X_n, n \geq 1\}$ μια ακολουθία ανεξαρτήτων και ισονόμων τυχαίων μεταβλητών με $P(X_1 > 0) = 1$, και $\{a_n, n \geq 1\}$ μια ακολουθία πραγματικών αριθμών. Θέτουμε

$$T_n = \frac{a_1 X_1 + \dots + a_n X_n}{X_1 + \dots + X_n}, \quad n = 1, 2, \dots$$

Αποδείξτε ότι

(i) $E(T_n) = \frac{1}{n} (a_1 + \dots + a_n).$

(ii) $Var(T_n) \leq \frac{1}{n} (a_1^2 + \dots + a_n^2) - \frac{1}{n^2} (a_1 + \dots + a_n)^2.$

(iii) Εάν $a_n \rightarrow \mu$ καθώς $n \rightarrow \infty$ (όπου $-\infty < \mu < \infty$) τότε

$$T_n \xrightarrow{P} \mu \text{ καθώς } n \rightarrow \infty.$$

- (5) Εστω $\Omega = [0,1]$, A η Borel σ -άλγεβρα του Ω και P το μέτρο Lebesgue. Εστω X, Y δύο τυχαίες μεταβλητές που ορίζονται στο Ω ως

$$Y(\omega) = \begin{cases} a & \gamma\alpha \quad \omega \in B = [0, 1/2] \\ & \text{όπου } 0 < a < \frac{1}{2} \\ 1-a & \gamma\alpha \quad \omega \in B^c = (1/2, 1] \end{cases}$$

και X η ταυτοική συνάρτηση $X(\omega) = \omega$.

(a) Για $0 \leq x \leq 1$ να βρεθούν οι

$$P(X \leq x, Y = a) \text{ και } P(X \leq x, Y = 1-a)$$

(β) Είναι οι X και Y ανεξάρτητες; Εξηγήστε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

**ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ**

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

**18 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1999
0900-1200**

- (1) Εστω $X_1, X_2, \dots, X_n$ τυχαίο δείγμα από την $U(0, \theta)$, $\theta > 0$.
- (α) Να βρεθεί Α.Ο.Ε.Δ. εκτιμήτρια T_1 και Ε.Μ.Π. T_2 του θ .
  - (β) Να βρεθούν οι συναρτήσεις κινδύνου (με συνάρτηση απώλειας το τετραγωνικό σφάλμα) $R(\theta, T_1)$ και $R(\theta, T_2)$ των εκτιμητριών T_1 και T_2 .
  - (γ) Να δειχθεί ότι υπάρχει εκτιμήτρια T τέτοια ώστε $R(\theta, T) < \min\{R(\theta, T_1), R(\theta, T_2)\}$ $\forall \theta \in \Theta$. Τί συμπέρασμα προκύπτει για τις T_1 και T_2 ;

(3) Τυχαιοποιημένες τεχνικές απαντήσεων

Τυχαιοποιημένες τεχνικές απαντήσεων χρησιμοποιούνται για την ερώτηση διακριτικών ερωτήσεων σε δειγματοληψίες. Οι μέθοδοι αυτοί επιτρέπουν στον συνεντευξιαζόμενο να δίνει απαντήσεις σε συγκεκριμένες ερωτήσεις χωρίς να το γνωρίζει ο στατιστικός. Προφανώς οι μέθοδοι αυτοί δίνουν πιο ρεαλιστικά αποτελέσματα.

Στην εφαρμογή μίας τυχαιοποιημένης τεχνικής απαντήσεων, κάθε συνεντευξιαζόμενος διαλέγει ένα χαρτί από μία τράπουλα και καλείται να απαντήσει «ΝΑΙ» ή «ΟΧΙ» στην ερώτηση που έχει το χαρτί. Εστω θ το ποσοστό των χαρτιών που γράφουν

«Έχω χρησιμοποιήσει ναρκωτικά τον τελευταίο χρόνο»

«ΝΑΙ» «ΟΧΙ».

Υποθέτουμε ότι το θ είναι γνωστό.

Τα υπόλοιπα χαρτιά γράφουν:

«Δεν έχω χρησιμοποιήσει ναρκωτικά τον τελευταίο χρόνο»

«ΝΑΙ» «ΟΧΙ».

Ο στατιστικός συλλέγει τις απαντήσεις «ΝΑΙ» και «ΟΧΙ» χωρίς να γνωρίζει ποιο είδος χαρτιού είχε ο συνεντευξιαζόμενος. Υποθέτουμε ότι ένα απλό τυχαίο δείγμα μεγέθους n δίνεται από έναν άπειρο πληθυσμό και το πρόβλημα του στατιστικού είναι να εκτιμήσει την παράμετρο p , δηλαδή το ποσοστό χρηστών ναρκωτικών τον τελευταίο χρόνο. Εστω ο X ο ολικός αριθμός ατόμων που απαντούν «ΝΑΙ» αφού έχουν διαβάσει το χαρτί, από το δείγμα μας.

- (i) Να εκφραστεί η πιθανότητα όπως κάποιος από το δείγμα απαντά «ΝΑΙ» αφού διαβάσει την κάρτα, συναρτήσει των p, θ . Ποιά είναι η κατανομή της X ;
- (ii) Βρείτε μια αμερόληπτη εκτιμήτρια του p και υπολογίστε την διακύμανσή της.
- (iii) Ποιά είναι η μορφή της εκτιμήτριας που βρήκατε στο (ii) όταν $\theta = 0$ και $\theta = 1$. Γιατί; Δώστε μια απάντηση διαισθητική. –
- (iv) Ποιά είναι η σχέση μεταξύ της διακύμανσης της εκτιμήτριας που βρήκατε στο (ii) και της Α.Ο.Ε.Δ. εκτιμήτριας του p , αν δεν είχαμε χρησιμοποιήσει την τυχαιοποιημένη τεχνική απαντήσεων; Είναι αυτό το αποτέλεσμα αναμενόμενο; Δικαιολογήστε την απάντηση σας.

(5) Εστω $X_i = \theta X_{i-1} + \varepsilon_i$, $i = 1, 2, \dots, n$ όπου $X_0 = 0$ και $\varepsilon_1, \varepsilon_2, \dots, \varepsilon_n$ ανεξάρτητες τ.μ. με κατανομή $N(0, \sigma^2)$ και $\theta \in (-1, 1)$.

- (i) Να προσδιορισθεί η από κοινού κατανομή του τυχαίου διανύσματος $(X_1, X_2, \dots, X_n)'$.
- (ii) Να βρεθεί η εκτιμήτρια μέγιστης πιθανοφάνειας της (θ, σ^2) , όπου $(\theta, \sigma^2) \in R \times R^+$.
- (iii) Δείξτε ότι

$$\lim_{n \rightarrow \infty} E\left(\frac{1}{n} \sum_{i=2}^n X_{i-1}^2\right) = \lim_{n \rightarrow \infty} Var[X_n] = \frac{\sigma^2}{1 - \theta^2}.$$

